

بازگشت بهروز افخمی به ژانر کمدی

شورای پروانه فیلمسازی در جلسه اخیر خود با ساخت شش فیلمنامه جدید موافقت کرد. این تصمیم می‌تواند نقطه عطفی در صنعت سینما باشد و نویدبخش ورود آثار تازه به بازار فیلم ایران باشد. فیلمنامه «آرام‌بخش» به تهیه‌کنندگی مجتبی رشوندبوکانی، با کارگردانی سعید زمانیان و نویسندگی مشترک پدرام پورامیری و سعید زمانیان، همچنین فیلمنامه «زن و بچه» به تهیه‌کنندگی سیدجمال ساداتیان، با کارگردانی و نویسندگی

سعید روستایی، از دیگر آثار تصویب‌شده می‌توان به «دکتر فون‌گویر» اشاره کرد که تهیه‌کنندگی آن بر عهده علی شیرمحمدی است و بهروز افخمی، کارگردانی و نویسندگی آن را برعهده دارد. گفتنی است دکتر فون‌گویر در ژانر کمدی نوشته و افخمی پس از سال‌ها دوباره فیلمی کمدی می‌سازد. «این یک فیلم نیست» به تهیه‌کنندگی حسن مصطفوی و کارگردانی مصطفی کوشکی نیز دیگر پروژه‌ای است که توانسته مجوز ساخت بگیرد، همچنین

دنباله‌سازی؛ تیغ دولبه سینما

جدول گیشه سینمای جهان نشان می‌دهد ۱۰ اثر پرفروش سال میلادی جاری نسخه‌های جدیدی از فیلم‌های دنباله‌دار سالیان گذشته هستند

اخیرا گزارش‌ی از ۱۰ فیلم پرفروش سینمای هالیوود منتشر شده؛ فهرستی که نشان می‌دهد هر ۱۰ فیلم پرفروش سال جاری میلادی را آثاری تشکیل داده‌اند که دنباله فیلم‌هایی بودند که پیش از این اکران و پرفروش بوده‌اند. نکته‌ای که نشان می‌دهد تهیه‌کنندگان و کمپانی‌های سرمایه‌گذاری کمتر علاقه‌ای به سرمایه‌گذاری در آثاری با فیلمنامه‌های اورجینال و حتی اقتباسی دارند. بدون شک دلیل این موضوع به نگاه تجاری و صنعتی برمی‌گردد که بر سینمای هالیوود حکمفرماست و با این دید ساختن دنباله برای فیلم‌هایی که مخاطبان برای دیدن آن لحظه شماری می‌کنند به مراتب از ریسک پایین‌تری نسبت به فیلمی که مخاطب برای اولین بار با آن مواجه می‌شود و باید اول مخاطب خود را پیدا کند، برخورد را است.

مخالفت با دنباله‌سازی

تا اینجا ی سال میلادی که چند هفته‌ای به انتهای آن نمانده، ۱۰ فیلم و انیمیشن درون و بیرون ۲، ددپول و ولورین، من نفرت‌انگیز ۴، تلماسه؛ قسمت دوم گودزیلا و کنگ؛ امپراتوری جدید، پاندای کونگ‌فوکار ۴، بیتل جیوس بیتل جوس، ونوم آخرین رقص، پسران بد، بران با بمبر و پادشاهی سیاره میمون‌ها، ۱۰ فیلم پرفروش سال هستند. موضوع دنباله‌سازی در هالیوود به این خاطر اهمیت پیدا کرده که وقتی به لیست فیلم‌های پرفروش سال‌های قبل برمی‌گردیم تعداد دنباله‌های سینما به مرور کمتر می‌شود تا جایی که در سال ۲۰۰۰ میلادی از میان ۱۰ فیلم پرفروش سینما تنها یک دنباله یعنی فیلم «ماموریت غیرممکن ۲» و یک فیلم ابرقهرمانی «مردان ایکس» در فهرست ۱۰ فیلم پرفروش قرار داشتند. به بیان دیگری سینما با ورود به قرن جدید یعنی قرن بیست‌ویکم وارد دوره حکومت فیلم‌های دنباله‌ای شده است. با این حال برخی از بزرگان سینما با این روند فیلمسازی در دنیا مخالف هستند؛ مثلا اسکورسیزی کارگردان شهریر سینما نقل‌قولی دارد با این مضمون که: «مخاطبان سینما فیلم‌هایی را می‌خواهند که شبیه دنیای بازی باشد». همچنین جورج لوکاس، خالق «جنگ ستارگان» یکی از چهره‌هایی است که به‌تازگی در مصاحبه با یک نشریه فرانسوی به این روند دنباله‌سازی به‌شدت تاخت و به آن انتقاد کرده است. اما باید گفت با وجود تمام این اظهارنظرها روند دنباله‌سازی که در هالیوود شروع شده، همچنان شاهد ساخت دنباله‌های قوی و ضعیف از عناوین مختلف سینمایی خواهیم بود.

ادامه‌سازی بر فیلم‌های مستقل

حال اگر از ینگه دنیا روی برگردانیم و به سینمای خود برگردیم، می‌بینیم که نسبت به ساخت دنباله در سینما آنچنان که باید و شاید توجه نمی‌شود. از طرف دیگر دنباله‌سازی در ایران با نمونه‌های خارجی آن یک تفاوت بزرگ دارد. در سینمای جهان، عموم فیلم‌های دنباله‌دار از پیش طراحی می‌شوند و به شکل آثار چند نسخه‌ای منسجم، در قبایل پروژه‌های دنباله‌دار شرکت‌های فیلمسازی

در مسیر ساخت قرار می‌گیرند. در ایران اما تولید دنباله‌ها به این صورت است که هنگام تولید اثر هیچ کدگذاری خاصی در فیلم انجام نمی‌شود و هنگام تماشای فیلم با یک داستان مستقل و کامل روبه‌رو هستیم که نیازی به ساخته دنباله ندارد اما زمانی که فیلم در گیشه با موفقیت بزرگی روبه‌رو می‌شود چون داستان ظرفیت ساخت دنباله را ندارد یا قرار دادن کاراکترهای اصلی در موقعیت‌های مختلف دنباله اثر ساخته می‌شود.

شروع مبهم دنباله‌سازی در ایران

به بیان دیگر چون در ایران هنوز نگاه به سینما به شکل سنتی آن است و به آن به چشم یک صنعت پولساز نگاه نمی‌شود، با وجود همه بحث‌ها درباره صنعتی شدن سینما در ایران، وقتی به همین معدود دنباله‌های سینمای ایران (در مقایسه با سینمای جهان به‌خصوص هالیوود) نگاه می‌کنیم، این نکته روشن می‌شود که این آثار حداقل در گیشه موفق ظاهر شده‌اند. وقتی تاریخچه دنباله‌سازی در تاریخ سینما را بررسی می‌کنیم فیلم سقوط یک ملت (Fall of Nation) به کارگردانی توماس دیکسون محصول سال ۱۹۱۶ اولین دنباله تاریخ سینما لقب می‌گیرد (این اثر دنباله‌ای بر فیلم (The Birth of Nation) بود اما زمانی که به سینمای ایران می‌رسیم نقطه شروع مشخصی را نمی‌توان برای آن ترسیم کرد و علت این امر نیز به همان نکته‌ای برمی‌گردد که پیش از این ذکر شد. چون در فیلم‌های ایرانی معمولا قصدی برای ادامه داستان وجود ندارد پس با قرار دادن شخصیت یا شخصیت‌های اصلی در موقعیت‌های مختلف اقدام به ساخت دنباله می‌کنند.

اولین دنباله سینمایی ایران

فارغ از این نکته، اولین دنباله سینمایی ایران براساس تعریف استاندارد دنباله سینمایی‌که عبارت است از اثری که داستانش روایت یک اثر که پیش از این منتشر شده بی‌ی‌بگیرد و سعی در ادامه دادن ماجراها یا کامل‌تر کردن داستان داشته باشد، فیلم شهر موش‌ها به کارگردانی محمدعلی طالبی محصول سال ۱۳۶۴ است که دنباله‌ای سینمایی از سریال تلویزیونی مدرسه موش‌ها به حساب می‌آمد اما این فیلم به‌رغم موفقیتی که در گیشه به‌دست آورد نتوانست آغاز موج دنباله‌سازی در سینما شود. ۱۷ سال پس از شهر موش‌ها نیز فیلم کلاه قرمزی و سروناز به عنوان ادامه‌ای بر کلاه قرمزی ساخته شد که موفق به رکوردشکنی در سینمای آن روزها شد. اما اخراجی‌ها ۲ به کارگردانی مسعود ده‌منکی محصول سال ۱۳۸۸ که جزو نخستین فیلم‌های سینمایی بود که به فروش میلیاردی در سینمای ایران رسید باعث اقبال دیگر سینماگران در ساخت دنباله‌های سینمایی شد، بنابراین سری اخراجی‌ها را می‌توان نقطه شروعی برای موج دنباله‌سازی در ایران به حساب آورد.

شروع موج سری‌سازی

پس از اخراجی‌ها که این موج دنباله‌سازی شروع شد، می‌توان گفت تقریباً در تمام ژانرهای فعال در



«قرل» به تهیه‌کنندگی حمید انصاری‌نسب، کارگردانی حسین میرزا محمدی و نویسندگی مسعود هاشمی‌نژاد و «سالن چهار» به تهیه‌کنندگی سیدروح‌ا... حجازی، کارگردانی حسین ترک‌جوش و نویسندگی پدرام سعیدی افشار از دیگر فیلم‌نامه‌هایی هستند که مجوز ساخت را دریافت کرده‌اند. این تصمیمات نشان‌دهنده تحرک و پویایی در عرصه سینمای ایران است و انتظار می‌رود این فیلم‌ها بتوانند مخاطبان زیادی را جذب کنند.

دیدگاه

بلای سری‌سازی در سینمای ایران



ابوالحسن داوودی، کارگردان، فیلمنامه‌نویس و تهیه‌کننده باسابقه سینما نیز در یادداشتی که برای جام‌جم ارسال کرده درباره پدیده دنباله در سینمای ایران گفته است؛ متأسفانه سال‌هاست فضای سینمای ایران به‌گونه‌ای است که تا فیلمی نسبت به دیگر فیلم‌های روی پرده از مخاطب گسترده‌تری بهره‌مند شد یا خود سازندگان آن به فکر ساخت دنباله‌هایی برای این فیلم‌ها می‌افتند یا از سوی جریان تولید تک‌محصولی و محافظه‌کار سینمای تجاری، اصرار بر ساخت دنباله آن می‌شود؛ با این تلقی که سری بعدی هم به‌واسطه شهرت قسمت نخست، دوباره مورد استقبال قرار می‌گیرد، به‌شخصه بعد از اکران تمام فیلم‌هایم بالاخص «نان، عشق و موتور ۱۰۰۰»، «سفر جادویی» و «هزارپا» با پیشنهادهای متعددی روبه‌رو شدم و حتی برای ساخت دنباله‌های آثارم تحت فشار قرار گرفتم اما هیچ‌کدام را نپذیرفتم، زیرا به سری‌سازی در سینمای ایران اصلا اعتقادی ندارم و بضاعت سینمای ایران را دارای سر و شکلی سازماندهی شده برای دنباله‌سازی نمی‌بینم. سینمای ایران، سینمایی غیرصنعتی با سرمایه‌گذار محدود است و در چنین سینمایی دنباله‌سازی هیچ‌گاه نمی‌تواند به حدی مدون و سازمان‌یافته شود که در نتیجه آن سری دوم یا سوم اثری از کیفیت بالاتری نسبت به سری اول برخوردار باشد. این درحالی است که تریلوزی یا سه‌گانه، یکی از عادات مرسوم در سینمای جهان است.

راکی، جنگ ستارگان، رمبو، بلیگانگان، ترمیناتور، ارباب حلقه‌ها، هری پاتر، سریع و خشن، محافظان کیهانشان و دزدان دریایی کارائیب ازجمله آثار دنباله‌دار سینمای جهان هستند که حتی دنباله‌هایشان گیشه را فتح کرده‌اند اما در مواردی که باید اذعان کرد حتی سینمای جهان که پارامترهای تعیین‌کننده‌ای برای ساخت دنباله‌ای موفق دارد هم بعضاً در سری‌سازی ناکام مانده. مثلاً سری سوم فیلم ماندگارا «بدرخوانده» ساخته فرانسیس فورد کاپولا نتوانست به موفقیت سری دوم آن برسد. تقریباً آثار سینمای ایران در شرایط سرمایه‌گذاری، تک‌محصولی ساخته می‌شود و دنباله‌سازی اغلب به دلیل اقتصادی صورت می‌گیرد. به هر حال وقتی اثری تمام مراحل ممیزی، نظارت، جذب مردم و... را یک بار موفق تجربه می‌کند با اطمینان خاطر بیشتری مراحل ساخت سری دوم را می‌گذراند. به نوعی این آثار چه در مقبولیت موضوع برای مخاطب و چه در طی کردن مراحل نظارت دولتی، امتحان خود را پس داده‌اند و تکرار تولیدشان ریسک کمتری به همراه دارد اما تجربه نشان داده کمتر دنباله‌ای در سینمای ایران توانسته از نظر کیفی، همپای قسمت اول خود مورد پسند مخاطب باشد. در دهه‌ها و سال‌های اخیر که وضعیت فروش فیلم‌ها چندان خوب نبود، فیلمسازان تصمیم گرفتند به یک فرمول امتحان پس داده رجوع کنند، بدون آن‌که پیش از شروع یک پروژه به پتانسیل ادامه‌دار بودن آن و ساختمانی که فیلم باید در چند دنباله به آن برسد، توجه داشته باشند. دنباله‌سازی در سینمای ایران بر پایه و اساس علمی پیش نمی‌رود، به همین دلیل در بیشتر موارد نه تنها چیزی به بار اعتباری سینمای ما نمی‌افزاید بلکه غالباً خاطره خوب تماشای اولین سری فیلم را هم مخدوش می‌کند.

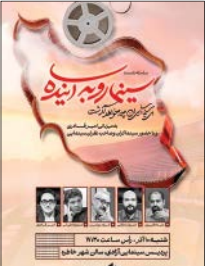
ادامه‌هایی که هرگز ساخته نشدند

علاوه بر تولید دنباله‌هایی که پیش از این از آنها نام برده شد، هستند آثار موفق که خبر ساخت ادامه‌ای برای آنها از شایعه‌های معمول سینما هم فراتر رفت اما بنا بر دلایل مختلفی به سرانجام نرسید. فیلم سن‌پترزبورگ معروف‌ترین نمونه این فیلم‌هاست که تهیه‌کننده آن بارها خبر از ساخت دنباله این فیلم داد اما دلایلی مانند نبود امکان همکاری مثلث تنابنده، قاسم خانی و افخمی باعث شده ادامه آن هرگز ساخته نشود. فیلم ستوری به کارگردانی مرحوم داریوش مهرجویی نیز از آن دست آثاری بود که اخبار بسیاری درباره ساخته شدن ادامه‌ای برای آن منتشر شد. خبرهای مبنی بر تولید «ستوری ۲» گاهی آن قدر جدی به نظر می‌رسیدند که مردم فکر می‌کردند ظرف یکی دو ماه آینده می‌توانند به تماشای «ستوری ۲» بنشینند. با این حال هیچ‌وقت به سرانجام نرسید و اکنون نیز با فوت مهرجویی، پرونده این فیلم نیز بسته شد. به غیر از این دو فیلم آثار دیگری هم مانند فیلم قرمز به کارگردانی فریدون جیرانی وجود دارد که شایعه‌هایی درباره ساخته دنباله آن شنیده شد اما این اخبار در حد شایعه باقی ماند.

نشست

بررسی چالش‌های سینما در «سینما رو به آینده»

در ادامه برگزاری سلسله‌نشست‌های «سینما رو به آینده»، که سال جاری طی چهار شب در پردیس سینمایی آزادی برگزار شد؛ پنجمین شب این نشست‌ها با عنوان «چالش‌های سینمای ایران، در دولت جدید»، به همت سازمان سینمایی سوره شبیه ۱۰ آذر ماه برگزار خواهد شد. در این نشست چهره‌هایی از صاحب‌نظران و منتقدان سینمایی ازجمله فرزاد مؤتمن، مسعود اطیابی، امیررضا مافی و علی ملاقلی‌پور به میزبانی امیرقادی، حضور خواهند داشت. بر طبق اعلام برگزارکنندگان، این نشست تخصصی، شبیه ۱۰ آذر ماه رأس ساعت ۱۷:۳۰ تا ۱۹ در سالن «شهر خارطه» پردیس سینمایی آزادی برگزار می‌شود. سلسله‌نشست‌های سینما رو به آینده قرار است به‌صورت ماهانه توسط سازمان سینمایی سوره و به میزبانی امیر قادی با حضور چهره‌های مختلف سینمایی تداوم یابد و مسائل روز سینمای ایران را به‌صورت کارشناسی تحلیل و بررسی خواهد کرد. گفتنی است نشست پیشین سینما رو به آینده با حضور سیدضیا هاشمی، منوچهر شاهشورای، بهروز افخمی، محمدحسین فرحبخش، آرزتا موهویی، محمدرضا عباسیان، هادی مقدم دوست و... با موضوع واکاوی راهکارها و ایده‌های تازه برای مدیریت سینما برگزار شد.



رویداد

معرفی مستند‌های نیمه بلند «سینما حقیقت»

جشنواره سینماحقیقت به عنوان یکی از مهم‌ترین رویدادهای سینمای مستند در ایران، ۹ امسال میزبان ۹ فیلم مستند نیمه‌بلند از کشورهای مختلف است. در این بخش، فیلم‌های متنوعی ازجمله «بیرون خانه‌ام» به کارگردانی نینا الکساندرراکی و الفئوریوس پاتایپوتو، «ناگفته» به کارگردانی ماسیو آدامک و «شل» به کارگردانی زهرالبودی به نمایش درمی‌آید. دیگر فیلم‌های حاضر در این بخش شامل «مادرخوانده» به کارگردانی مارزا سوا، «باغ دیوید» به کارگردانی گاروش قازاریان و «خداحافظ دنیای شگفت‌انگیز من» به کارگردانی یو یوستینر هستند. علاوه بر این آثار، فیلم‌های «خطای سیستم» به کارگردانی لودویا برشادسکیا، «سرسره و سیم‌های خاردار» به کارگردانی سلیم بزقیا و ناومی نینین، و «تا دم مرگ» به کارگردانی غنی عبود نیز در این بخش به نمایش گذاشته خواهند شد. این فیلم‌ها با موضوعات و روایت‌های متنوع، به بررسی مسائل اجتماعی، فرهنگی و انسانی می‌پردازند و فرصت مناسبی برای تماشاگران فراهم می‌آورند تا با دیدگاه‌های مختلف آشنا شوند. هجد همین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران «سینماحقیقت» از تاریخ ۱۸ تا ۲۵ آذرماه به دبیری محمد حمیدی مقدم در تهران برگزار می‌شود.



قاب

درخشش کارگردانان ایرانی در ایتالیا

چهل‌ودومین جشنواره بین‌المللی فیلم سالمونا در ایتالیا با اعطای جایزه به آثار ایرانی به کار خود پایان داد. جایزه بهترین فیلم کوتاه بخش بین‌الملل به «گوسفند» ساخته هادی بابایی‌فر تعلق گرفت. همچنین انیمیشن «در سایه سرو» به کارگردانی حسین و شیرین مالایی موفق به کسب جایزه بهترین انیمیشن کوتاه شد. انیمیشن «فردا» ساخته آریاسب فیض نیز جایزه بهترین اثر در بخش کودکان را از آن خود کرد. جشنواره تخصصی فیلم کوتاه سالونا هرساله تلاش دارد آثار کارگردانان جوان را معرفی کند.

